

Ключевые слова: качество высшего образования, компетентность, педагог, профессиональная компетентность, педагогическая компетентность.

ILNYTSKA O. M., POROVICH Z. B. Modern approaches to higher medical education in Ukraine.

The article is dedicated on the studies of teacher professional competence of university. It is analyzed the concept of "professional competence" and reveals the content and structure of teacher professional competence, its importance in teaching activities. Also in the article is the essence of the concept of "pedagogical competence", given its characteristics, is considered the interaction "teacher-student" and justified the need for the introduction of changes in the system of training of teaching staff. The professional competence of the teacher is the efficiency of interaction with people, the body of knowledge and skills, verbal and nonverbal communication and ability to efficient and effective interactions in educational system. Therefore, teacher professional competence is a prerequisite for training of qualified personnel in any field of education. The main component of vocational education is the motivation for lifelong learning.

That is, the work considers the new approaches to quality assurance in higher medical education, because the quality of higher education is essential to the development of modern education.

Keywords: quality of higher education, competence, teacher, professional competence, pedagogical competence.

УДК 378.4

Каричковський В. Д.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ В АГРАРНИХ ВНЗ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

У статті здійснено теоретичний аналіз професійної підготовки менеджерів аграрної галузі у вищих навчальних закладах Російської Федерації, що є невід'ємним компонентом освітнього процесу. Зокрема, розкрито тенденцію сучасної освітньої парадигми до інноваційної політики у сфері освіти, пов'язаної з комп'ютеризацією освітнього простору та використанням сучасних технологій навчання. Підкреслено необхідність модернізації вищої аграрної освіти через розвиток неперервної освіти у фокусі формування та розвитку професійних компетенцій. При цьому акцентовано увагу на необхідності практично-орієнтованого підходу при підготовці фахівців до майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: Російська Федерація, вищий аграрний навчальний заклад, професійна підготовка, менеджер, інноваційна освітня політика.

Модернізація системи вищої освіти в Росії вимагає вирішення широкого спектра завдань, найважливішим з яких є підвищення якості освіти. Її вирішення значною мірою залежить від інтеграції освітнього, науково-дослідного та виховного процесів. Інтеграційний підхід повинен забезпечити оволодіння студентами сучасними знаннями, професійними

навичками та здібностями вирішувати практичні завдання [1, с. 22].

Основні проблеми в вищій професійній освіті, які необхідно вирішити в найближчій перспективі, пов'язані з недостатністю орієнтації на перспективні і поточні потреби ринку праці, що не задовольняє роботодавців компетенціями підготовлених працівників, якісним розривом між попитом і пропозицією робочої сили [2, с. 368].

Метою статті є теоретичний аналіз професійної підготовки менеджерів аграрної галузі у вищих навчальних закладах Російської Федерації в контексті сучасної освітньої парадигми.

Проблеми удосконалення змісту і форм професійної підготовки майбутніх менеджерів висвітлили у своїх працях такі учені, як Т. Ф. Бірюкова, Л. І. Бондарєва, Л. Влодарска-Зола, В. В. Волкова, Ю. А. Галайко, Н. Л. Замкова, С. Г. Заскалета, Т. В. Качеровська, Т. І. Коваль, О. І. Куліш, В. А. Лівенцова, Н. В. Логутіна, М. В. Опольська, А. О. Орлов, А. І. Петрова, Н. А. Романенко, І. А. Сенча, С. М. Тарасова, О. О. Фастовець, Н. С. Хмілярчук, Г. А. Чередніченко та ін.

Проблеми професійної підготовки майбутніх менеджерів в аграрній сфері досліджували А. В. Антонець, Ю. М. Атаманчук, В. Є. Берека, О. М. Капітанець, Н. І. Кожемякіна, В. І. Свистун, І. М. Шупта та ін.

Тема сільськогосподарської освіти за кордоном знайшла відображення у працях Н. В. Абашкіної, О. В. Воцевської, С. Г. Заскалети, Ю. О. Соколович-Автуніної, Т. І. Туркот та ін.

Проблема гарантії якості підготовки фахівців високої кваліфікації особливо важлива для сільськогосподарської сфери, враховуючи її вплив на темпи розвитку економіки. Найбільш часто дана проблема полягає в невідповідності змісту сучасної освіти “потребам сучасної економіки і цивілізації” [3, с. 184].

Професіонал ХХІ ст. це фахівець, який легко розуміє різні професійні мови, хто може підключитися до вирішення дуже складних комплексних проблем [4].

Система вищої аграрної освіти Міністерства сільського господарства Російської Федерації включає 55 ВНЗ, де за програмами вищої професійної освіти навчаються близько 350 тис. студентів, причому істотно домінує заочна форма навчання. Підготовка кадрів з вищою професійною освітою здійснюється за 122 спеціальностями та 70 напрямками бакалавріату та магістратури [5, с. 9].

В сучасних умовах аграрна освіта має розглядатися не тільки як оволодіння необхідним обсягом навчальної інформації, а й як розвиток в процесі навчання потреб і здібностей до самостійного отримання нових загальних і професійних знань і умінь, користуючись при цьому різноманітними джерелами інформації. Зміна соціальної практики і відповідна зміна цілей аграрної освіти вимагає нового змісту освіти, і нових технологій роботи з навчальною інформацією. Освіта як результат

оволодіння знаннями, формування та розвитку умінь і навичок значною мірою визначається процедурами пошуку, передачі, накопичення, зберігання, перетворення і відображення інформації. Освіта, по суті, є процесом інформаційним. Тому під інформатизацією освіти слід розуміти систему заходів, спрямованих на підвищення якості та ефективності роботи з інформацією навчального призначення [6, с. 64].

Інформаційні технології – це сукупність засобів і методів здійснення інформаційних процесів (отримання, обробка, зберігання, передача інформації з використанням технічних і програмних засобів) [7, с. 82].

Система інформаційної компетентності, як одна зі складових професійної компетентності, включає в себе наступні елементи:

1. Теоретичні знання, практичні вміння та навички використання інформаційних технологій у професійній діяльності.

2. Творчий підхід в застосуванні інформаційних технологій при вирішенні практичних завдань, а також при організації обробки, зберігання та передачі інформації.

3. Гнучкість мислення, здатність до самоосвіти і підвищення професійної кваліфікації в галузі інформаційних технологій.

4. Сформований світогляд і система особистісних цінностей і життєвих пріоритетів [8].

Таким чином, радикальні зміни змісту аграрної освіти, зумовлені стрімким розвитком процесу інформатизації, орієнтуються на вироблення якісно нової моделі підготовки професійних кадрів до життєдіяльності в умовах постіндустріального інформаційного суспільства, формування у них зовсім інших, необхідних для цих умов якостей і навичок [6, с. 65].

Менеджери сільськогосподарських підприємств повинні мати уявлення про методики створення баз даних, комп'ютерних технологій, знати основні концепції побудови інформаційних систем і їх використання при прийнятті управлінських рішень. Вони характеризуються цілим рядом вимог:

– мати поняття про організацію інформації і даних, що надають дану інформацію;

– розуміти взаємозв'язок між продукуванням інформації, інформаційною системою і організацією підприємства;

– знати різні типи інформаційних систем, що застосовуються на підприємствах;

– знати сучасні комп'ютерні технології і розуміти їх вплив на розробку стратегії управління;

– мати стійкі навички роботи на персональних комп'ютерах в умовах роботи локальних та глобальних комп'ютерних мереж;

– знати основи моделювання процесів прийняття рішень в умовах роботи інформаційних мереж.

Перехід до ринку змінює характер і умови діяльності менеджерів сільського господарства. Безперервне поглиблення і оновлення знань,

вдосконалення професійної компетенції стають найважливішими напрямками формування кадрів АПК [9, с. 50].

Очевидно, що сьогодні в період інтенсивного розвитку сільськогосподарського виробництва особливо гостро постає питання про необхідність орієнтації аграрної освіти на майбутнє з урахуванням перспектив розвитку галузі. Тим самим ми наближаємося до розуміння принципу випереджаючої підготовки фахівця, з якого випливає і помилкове уявлення про те, що необхідно забезпечити умови багаторазового повернення людини в освітню систему в міру того, як вона стикається з новими проблемами в практичній діяльності [9, с. 51].

Найважливіша функція безперервної освіти в тому, що вона відкриває перед фахівцем можливість залишатися компетентним у сфері своєї професійної діяльності протягом усього трудового життя. Особливу увагу необхідно приділяти психолого-педагогічним питанням формування професійних компетенцій в парадигмі безперервної освіти, взаємозв'язку програм навчання і ринку праці, модернізації вищої освіти через розвиток безперервного навчання та інших питань методології та методики безперервної освіти, що розглядаються в фокусі формування і розвитку професійних компетенцій [10].

В контексті інтеграційного підходу при підготовці майбутніх фахівців для сільського господарства все більшого значення набуває інноваційна складова: кількість нових ідей і частота їх впровадження в менеджменті. Успішність реалізації бізнес-інновацій безпосередньо залежить від кваліфікації фахівця, його вміння і готовності вирішувати складні дослідні, наукові, організаційно-управлінські завдання. Престиж і успішність ВНЗ визначається рівнем кваліфікації його випускників [11, с. 1].

Важливим завданням системи вищої професійної освіти є формування умінь і навичок, що сприяють якісній підготовці фахівця. Сюди можна віднести сучасні технології навчання, такі як ділові ігри, інтерактивні вправи, навчальні дискусії, проектно-орієнтовані завдання та ін..

Розглянемо деякі з них.

При підготовці та проведенні ділової гри можна виявити особливості майбутніх менеджерів:

- наявність тактичного і стратегічного мислення;
- швидкість адаптації в нових умовах (включаючи екстремальні);
- здатність аналізувати власні можливості і вибудовувати відповідну лінію поведінки;
- здатність прогнозувати розвиток процесів;
- здатність аналізувати можливості і мотиви інших людей і впливати на їх поведінку;
- стиль керівництва, орієнтацію при прийнятті рішень на гру “на себе” або “в інтересах команди” і багато іншого.

Таким чином, можна зробити висновок:

– організаційно-дійова гра є активним інструментом організації навчального процесу і пізнавальної діяльності майбутніх менеджерів;

– в процесі ділової гри забезпечується цілісне сприйняття реально існуючих проблем, розвивається здатність інтелектуальної колективної роботи, використовується творчий потенціал студентів для вирішення конкретних прикладних завдань;

– забезпечується можливість моніторингу якості освітньої діяльності у ВНЗ на рівні випускаючої кафедри, що дозволяє своєчасно коригувати параметри навчального процесу [11, с. 6].

Метод проектів, являє собою таку форму організації навчальної роботи, при якій студенти моделюють ті або інші практичні роботи (проекти) і для виконання їх здобувають необхідні знання та навички. При цьому проектна діяльність повинна відповідати таким умовам:

1) проекти, повинні бути пов'язані з ґрунтовним розумінням змісту, умов і організації праці;

2) знання, навички, природо- та суспільствознавство, в проектній системі є засобами підготовки до виконання роботи колективу;

3) робота над проектом повинна індукувати в студентів інтерес до роботи, тягу до знань і до участі в “будівництві нових громадських форм життя” [1, с. 24].

Активні методи навчання є дієвим інструментом якісної професійної підготовки: забезпечують цілісне сприйняття реально існуючих проблем, направляють творчий потенціал студентів на вирішення конкретних прикладних задач, формують конкурентоспроможність фахівців [12].

Таким чином, модернізація університетської освіти включає процеси, які активно впливають на його якість:

– інформатизація та комп'ютеризація всієї діяльності університету, які передбачають диверсифікацію форм навчання, збільшення обсягу самостійної роботи, розширення різних форм дистанційного навчання;

– розвиток процесу кооперації університету як в рамках системи освіти, так і поза нею;

– регіоналізація університетської освіти, підвищення значущості університету не тільки в науковій та виробничій, але і в суспільній та культурній сферах [13, с. 41].

Висновки. На сучасному етапі вищі навчальні заклади повинні адаптуватися до нових вимог і готувати висококваліфікованих фахівців для аграрного сектора, даючи їм належні знання і навички. При цьому важливу роль відіграють сучасні освітні технології, які зайняли гідне місце в організаційному управлінні, промисловості, освіті та забезпечують стійкі позиції на ринку, конкурентоспроможність і перспективне майбутнє, сміливе, сучасне мислення майбутніх менеджерів при прийнятті управлінських рішень.

Використана література:

1. Гансуар К. Опыт проектно-ориентированного обучения и организации командной работы студентов вуза / К. Гансуар, Е. А. Неретина, Ю. В. Корокошко // Интеграция образования. 2015. – № 2(79). – С. 22-30.
2. Крохмаль Л. А., Старкова Е. И. Организационные инновации в развитии модели “Land-grant” в условиях коммерциализации аграрных вузов / Л. А. Крохмаль, Е. И. Старкова // ПСЭ. – 2014. – № 4(52). – С. 367-371.
3. Цыдыпов Р. Ц. Компетентностный подход в профессиональной подготовке будущих специалистов сельского хозяйства / Р. Ц. Цыдыпов // Вестник БГУ. – 2013. – № 15. – С. 183-185.
4. Латышева А. И. Совершенствование агропрофорориентационных процессов средствами синергетики / А. И. Латышева, Ж. А. Упилкова, А. И. Разумов // Концепт. – 2015. – № 5. – С. 146-150.
5. Стратегия развития аграрного образования в Российской Федерации до 2020 г. (проект от 16.03.2016) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ngma.su/images/news_ris/2016/СТРАТЕГИЯ%20АО_ЦЕЛЕВАЯ%20МОДЕЛЬ_17.03.pdf
6. Ловчикова Е. И. Подготовка профессиональных кадров в условиях информатизации аграрного образования / Е. И. Ловчикова // Никоновские чтения. – 2012. – № 17. – С. 63-65.
7. Якимова О. Ю. Подготовка специалистов сельского хозяйства в области информационных технологий / О. Ю. Якимова // Интеграция образования. – 2006. – № 4. – С. 82-85.
8. Латышева А. И. Гуманизация образовательного процесса как одно из условий профессиональной подготовки современного специалиста для села / А. И. Латышева, Е. В. Иванова, А. И. Разумов // Концепт. – 2012. – № 1. – С. 31-38.
9. Дорофеев А. Ф. Тенденции развития аграрного образования / А. Ф. Дорофеев // Достижения науки и техники АПК. – 2007. – № 3. – С. 50-52.
10. Сжённов Е. С. О разработке концепции непрерывного образования: основания и принципы / Е. С. Сжённов // Высшее образование в России. – 2011. – № 2. – С. 93-98.
11. Тетерева А. М. Организационно-деятельностная игра как метод мониторинга подготовки менеджеров / А. М. Тетерева, Е. А. Асташова, Ю. Н. Ревякина // Концепт. – 2014. – № 22. – С. 46-50.
12. Стукач В. Ф., Тетерева А. М. Экономическая подготовка конкурентоспособного специалиста аграрного профиля / В. Ф. Стукач, А. М. Тетерева // Современные проблемы науки и образования. – 2009. – № 3 URL: <http://science-education.ru/ru/article/view?id=1182>.
13. Шерайзина Р. М. Многоуровневая подготовка магистров–образовательных менеджеров как инновационная система / Р. М. Шерайзина // Профессиональное образование в России и за рубежом, 2009. – № 1 (1). – С. 40-44.

References:

1. Gansuar K. Opyt proektno-orientirovannogo obucheniya i organizatsii komandnoy raboty studentov vuza / K. Gansuar, Ye. A. Neretina, Yu. V. Korokoshko // Integratsiya obrazovaniya. 2015. – № 2(79). – S. 22-30.
2. Krokhamal L. A., Starkova Ye. I. Organizatsionnye innovatsii v razvitii modeli “Land-grant” v usloviyakh kommertsializatsii agrarnykh vuzov / L. A. Krokhamal, Ye. I. Starkova // PSE. – 2014. – № 4(52). – S. 367-371.
3. Tsydyypov R. Ts. Kompetentnostnyy podkhod v professionalnoy podgotovke budushchikh spetsialistov selskogo khozyaystva / R. Ts. Tsydyypov // Vestnik BGU. – 2013. – № 15. – S. 183-185.
4. Latysheva A. I. Sovershenstvovanie agroprofororientatsionnykh protsessov sredstvami sinergetiki / A. I. Latysheva, Zh. A. Upilкова, A. I. Razumov // Kontsept. – 2015. – № 5. – S. 146-150.
5. Strategiya razvitiya agrarnogo obrazovaniya v Rossiyskoy Federatsii do 2020 g. (proekt ot 16.03.2016) [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : http://www.ngma.su/images/news_ris/2016/STRATYeGIYa%20AO_TsYeLYeVAYa%20MODYeL_17.03.pdf
6. Lovchikova Ye. I. Podgotovka profesionalnykh kadrov v usloviyakh informatizatsii agrarnogo obrazovaniya / Ye. I. Lovchikova // Nikonovskie chteniya. – 2012. – № 17. – S. 63-65.
7. Yakimova O. Yu. Podgotovka spetsialistov selskogo khozyaystva v oblasti informatsionnykh tekhnologiy / O. Yu. Yakimova // Integratsiya obrazovaniya. – 2006. – № 4. – S. 82-85.

8. *Latysheva A. I.* Gumanizatsiya obrazovatel'nogo protsessa kak odno iz usloviy professional'noy podgotovki sovremennogo spetsialista dlya sela / A. I. Latysheva, Ye. V. Ivanova, A. I. Razumov // Kontsept. – 2012. – № 1. – S. 31-38.
9. *Dorofeev A. F.* Tendentsii razvitiya agrarnogo obrazovaniya / A. F. Dorofeev // Dostizheniya nauki i tekhniki APK. – 2007. – № 3. – S. 50-52.
10. *Szhenov Ye. S.* O razrabotke kontseptsii nepreryvnogo obrazovaniya: osnovaniya i printsipy / Ye. S. Szhenov // Vysshee obrazovanie v Rossii. – 2011. – № 2. – S. 93-98.
11. *Tetereva A. M.* Organizatsionno-deyatelnostnaya igra kak metod monitoringa podgotovki menedzherov / A. M. Tetereva, Ye. A. Astashova, Yu. N. Revyakina // Kontsept. – 2014. – № 22. – S. 46-50.
12. *Stukach V. F., Tetereva A. M.* Ekonomicheskaya podgotovka konkurentosposobnogo spetsialista agrarnogo profilya / V. F. Stukach, A. M. Tetereva // Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya. – 2009. – № 3 URL: <http://science-education.ru/ru/article/view?id=1182>.
13. *Sherayzina R. M.* Mnogourovnevaya podgotovka magistrrov-obrazovatel'nykh menedzherov kak innovatsionnaya sistema / R. M. Sherayzina // Professionalnoe obrazovanie v Rossii i za rubezhom, 2009. – № 1(1). – S. 40-44.

КАРИЧКОВСКИЙ В. Д. Особенности современной образовательной парадигмы при подготовке менеджеров аграрных вузов Российской Федерации.

В статье осуществлен теоретический анализ профессиональной подготовки менеджеров аграрной отрасли в высших учебных заведениях Российской Федерации, что является неотъемлемым компонентом образовательного процесса. В частности, раскрыто тенденцию современной образовательной парадигмы инновационной политики в сфере образования, связанной с компьютеризацией образовательного пространства и использованием современных технологий обучения. Подчеркнута необходимость модернизации высшего аграрного образования через развитие непрерывного образования в фокусе формирования и развития профессиональных компетенций. При этом акцентировано внимание на необходимости практически-ориентированного подхода при подготовке специалистов к будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: Российская Федерация, высшее аграрное учебное заведение, профессиональная подготовка, менеджер, инновационная образовательная политика.

KARYCHKOVSKIY V. D. Peculiarities of modern educational paradigm for the training of managers of higher agrarian educational institution of the Russian Federation.

The article provides a theoretical analysis of the professional training of managers of the agrarian sector in higher educational institutions of the Russian Federation, which is an integral part of the educational process. In particular, the tendency of the modern educational paradigm of innovation policy in the field of education, connected with the computerization of the educational space and the use of modern technologies of education is revealed. The necessity of modernization of higher agricultural education through the development of continuous education in the focus of the formation and development of professional competencies is emphasized. At the same time, attention is focused on the need for a practically oriented approach in training specialists for future professional activities.

Keywords: Russian Federation, higher agrarian educational institution, professional training, manager, innovative educational policy.